



Årsmelding 2016



Stiftelsen Norsk Villreinsenter

Stiftelsen Norsk Villreinsenter

Styrets årsberetning for 2016

Innledning

Stiftelsen Norsk villreinsenter ble opprettet i september 2006 og har som hovedformål å fremme bevaring og bærekraftig forvaltning av villreinbestandene og villrein fjellene i Norge. Stiftelsen har to driftsenheter: Norsk villreinsenter Sør på Skinnarbu i Tinn kommune, og Norsk villreinsenter Nord på Hjerkind i Dovre kommune. Hvert av sentrene har sin definerte villreinregion som geografisk ansvarsområde (henholdsvis sør for og nord for Sognefjorden).

Styret

Styret har vært sammensatt slik i beretningsåret:

Medlem		Varamedlem	
Karl J. Baadsvik (leder)	Biovision	Inga Elise Bruteig	NINA
Stein Lier Hansen	Tinn kommune	Steinar Bergsland	Tinn kommune
Bengt Fasteraune	Dovre kommune	Inger Lise Vorkinn	Dovre kommune
Margit Smeland	Villreinnemnda for Setesdalsområdet	Øystein Landsgård	Villreintrådet i Norge / Norefjell-Reinsjøfjell villreinutvalg
Torill Olsson	MIMIR	Mirjam Engelsjord	Reiselivsmotivator
Morten Johannessen (nestleder)	Fylkesmannen i Telemark	Astrid Alice Haug	Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
Kristin Prestvold	Sør-Trøndelag fylkeskommune	Jostein Bergstøl	Kulturhistorisk Museum, UiO

Direktøren i Statens naturoppsyn (SNO) har vært innkalt til styremøtene som observatør og har deltatt på ett møte, seksjonsleder for naturveiledningsseksjonen i SNO har deltatt på tre møter. Sekretariatsfunksjonen for styret har vært ivaretatt av seniorrådgiver Vemund Jaren, Miljødirektoratet.

Det har vært avholdt fire styremøter, og styret behandlet 24 saker i beretningsåret 2016.

Forsidebilde: Ingrid Nerboel

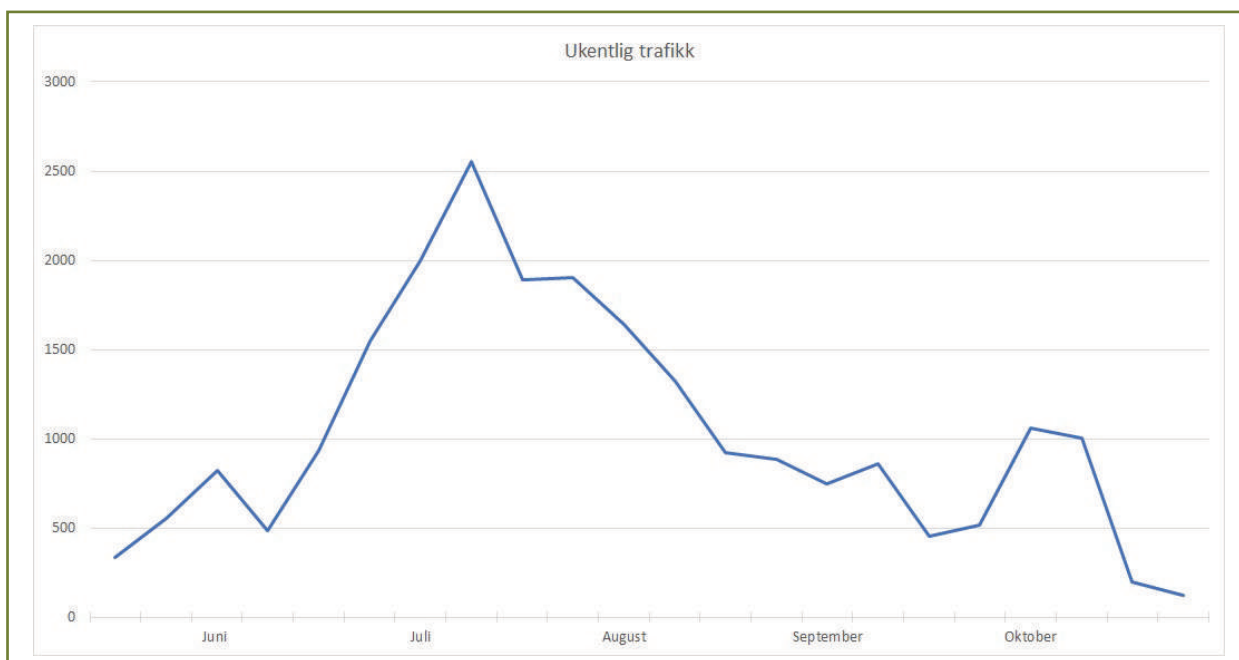
Lokaler og attraksjoner

viewpoint SNØHETTA

Norsk villreinsenter Nord sine publikumsrettede attraksjoner (viewpoint SNØHETTA, Fangstminneparken og Info-box) har siden 2015 inngått i «Besøkssenter villrein». Dette er en tilpasning til Miljødirektoratets nye merkevarestrategi.

Fangstminneparken består i dag av tre murte fangstgroper, to jordgravde fangstgroper, sælehus, falkefangst-anlegg, revefelle og opplegg for skyting med pil og bue. På tunet står "Info-box", en mobil container med informasjon om villrein, verneområder, pilegrim og moskus. "Info-box" er plassert slik at den i 2016 har fungert som busstopp for Snøheimbussen.

I 2016 har ca. 27 000 personer besøkt viewpoint SNØHETTA i løpet av sesongen (1.jun-1.nov). Det er en økning på ca. 1000 personer fra året før. Ved hjelp av en ferdselsteller ved stien har vi god og detaljert oversikt over fordelingen av de besøkende gjennom sesongen, per uke og per time i løpet av et døgn. Dette er et godt hjelpemiddel i planlegging og drift av attraksjonen. Telleren er et samarbeid med SNO og Norsk institutt for naturforskning (NINA).



Figuren viser et eksempel på ferdselsstatistikk i perioden 01.06 – 01.11.2016. Her ser man tydelig fordelingen gjennom sesongen med en markert topp i siste halvdel av juli og begynnelsen av august. Det kommer en ny, mindre topp i begynnelsen av oktober i forbindelse med høstferieperioden.

For videreutvikling av «Besøkssenter villrein» er det i 2016 arbeidet med «Portalen» og «Snøbreen». Portal-konseptet er å definere et startpunkt for naturopplevelsen ved senteret samt skape et signal på avstand. Hovedgrepet er å åpne 1.etg i den sør-vestre fløyen for å skape en portal inn til Fangstminneparken og det åpne landskap. Det er sikret finansiering av «Portalen», og den er planlagt realisert i 2017.

I flere år er det arbeidet med en idé for å skape en kunstig snøfonn i Fangstminneparken. Dette for å kunne formidle villreinsens bruk av snø og is i sommervarmen, og for å illustrere de arkeologiske funn som er gjort ved snøfonner i Dovrefjellområdet. Det er valgt en kunstnerisk tilnærming til dette arbeidet som er utført av Snøhetta arkitekter og kunstner Kristian Blystad. Tiltaket er beskrevet og det er laget modell av «Portalen» og «Snøbreen». «Snøbreen» er ikke finansiert, og «Portalen» skal realiseres før det arbeides videre med finansieringen.

Norsk villreinsenter Nord drifter skyttelbussen til Snøheim, og for sesongen 2016 ble det solgt 18296 billetter, for 2015 var det solgt 18212 billetter. Det er inngått kontrakt med Trønderbilene til og med 2017, da beslutning om Snøheimvegen skal tas i 2017.

Villreinutstillingen på Skinnarbu

Året 2016 har vært den beste sesongen for Hardangervidda Nasjonalparksenter, Skinnarbu siden gjenåpningen i 2013. Senteret hadde ca. 12000 besøkende i 2016 (derav ca. 8500 betalende). Gjennomsnittlig besøktid er over to timer. Sesongen åpnet med at de i februar mottok den prestisjetunge prisen "The German Design Awards, Winner 2016" i Frankfurt, Tyskland. Og i mai mottok de «Certificate of Excellence 2016» fra TripAdvisor. Dette er et "kvalitetsstempel" fra fornøyde gjester.

I sommerperioden (høysesong) er nesten 50 % av de besøkende utenlandske turister. Disse kommer hovedsakelig fra Tyskland og Nederland, men også dansker, briter, amerikanere og en økende andel svensker. Høysesongen står for øvrig for ca. 80 % av det årlige besøket. I høysesongen 2016 ansatte senteret 4 mastergradsstudenter fra NMBU som veiledere, både i utstillingen og til opplegg langs «Oldemorstien».

Besøk fra skolesektoren har også økt fra forrige år. I 2016 tok de hånd om ca. 15 større skole-/ studentgrupper, samt noen grupper gjennom et samarbeid med Norsk villreinsenter. I sin egen årsberetning fremhever nasjonalparksenteret det gode samarbeidet med Norsk villreinsenter og SNO.

Steinbua, servicebygget og "Oldemorstien"

Steinbua er en unik møteplass, som kombinerer eldre byggestil med moderne funksjoner. Vi bruker Steinbua jevnlig til møter, presentasjoner, undervisning og foredrag. Hardangervidda Nasjonalparksenter og Skinnarbu Nasjonalparkhotell (som ligger vegg i vegg) har også tilgang til bruk for sine gjester. Stort sett brukes bygget til planlagte seanser. Servicebygget som sto ferdig i 2015 har vist seg som en god investering som støtter aktivitetene i Steinbua på en god måte. Bygget inneholder toalettfasiliteter, og sikrer Steinbua tilgang til vann for brannsløkking eller forberedelse til ulike aktiviteter og vask av utstyr, noe som er essensielt ved ulike arrangementer. Tilrettelegginga av uteområdet mellom de to byggene, som ble gjort ved oppføringen av servicebygget, har også gitt bedre rammer utendørs for å samle grupper for undervisning og aktiviteter.

Oldemorstien er Steinbuas «forlengede arm» i formidlingssammenheng. Den brukes til dels mye, spesielt i barmarkssesongen, og blant annet til undervisning for elevene ved landslinja i natur og miljø. Det er utviklet tre veiledningsopplegg til bruk på Oldemorstien: Villreinsens biologi, Villreinen: Kulturbæreren, og Villrein og arealfragmentering. Det er utviklet et faghefte knyttet til alle tre temaer. Tilretteleggingen langs oldemorstien er også et populært tiltak for både hytte- og hotellgjester i området, som ønsker å gå en relativt kort og lett tur som gir flott utsikt og opplevelse av fjellområdene rundt.



Foto: Anders Mossing

Naturveiledning og formidling

I likhet med foregående år har det vært ansatt naturveileder som har betjent viewpoint SNØHETTA fem dager i uka i juli, august og september. Naturveilederen gjennomfører enkle driftsoppgaver i tillegg til naturveiledning til de besøkende. Tilbakemeldingene fra besøkende har vært svært positive og bidrar til å bekrefte viktigheten av personlig formidling.

SNOs naturveiledere har hatt faste skoler og veiledningsopplegg som foregående år. Omfanget ligger på ca. 2500 personer, der hovedandelen veiledete er elever i grunnskolen og videregående skoler. Studenter ved ulike høyskoler og universitet har også mottatt naturveiledning. Det er stor variasjon på geografisk nedslagsfelt; de fleste tilhører skoler ute i kommuner med villreinområder. Likevel er det også kommet til skoler som ikke har tilknytning til høyfjell og villrein, som ønsker å bruke naturveiledningen og temaene aktivt i sin undervisning. Dette er i hovedsak opplegg som blir gjentatt år etter år.

Naturveiledning tilknyttet Den naturlige skolesekken (www.natursekken.no) er faste veiledningsopplegg som går over flere år. Det samarbeides med fire ulike skoler om DNS opplegg. I tillegg har naturveilederne arbeidet med et nytt stort undervisningsopplegg sammen med NINA, et undervisningsopplegg for småskoletrinnene om fjellreven. Dette ble tatt i bruk høsten 2016, og skal evalueres i 2017 og legges ut som et gratis og åpent undervisningsopplegg for alle våren 2017.

Fangstminneparken ble også brukt til naturveiledning for grupper og skoleklasser. Området egner seg godt for grupper der gangavstanden opp til viewpoint SNØHETTA tar for lang tid, i tillegg til lang bussreise. Antall grupper som ønsker natur- og kulturveiledning i fangstminneparken, er mindre enn for viewpoint SNØHETTA.

Foredrag og informasjon ved reiselivsbedrifter i Rondane har blitt gjennomført også i år. Totalt ble det gjennomført 9 foredrag ved hoteller på Høvringen og Grimsdalshytta (DNT).

Året ble avsluttet med en forespørsel fra Al Jazeera om Norsk villreinsenter kunne bidra til et innslag om villrein og klimaendringer. En av naturveilederne ble intervjuet, og sammen med villreinbilder og -film ble resultatet et innslag på nærmere 2 minutter, som ble sendt i nyhetssendingen til Al Jazeera på sosiale medier. Nedslagsfeltet for dette er noe større enn naturveilederne vanligvis forholder seg til; rundt 160 000 har sett filmklippet og intervjuet.



Naturveiledningseffekter ved viewpoint SNØHETTA. Foto: Sigrid Liim

Sommersesongen 2016 prøvde Norsk villreinsenter Sør ut en ordning med guidede turer på Gaustatoppen. Gaustatoppen er besøkt av nesten 100.000 turister hvert år, og potensialet for å nå ut med informasjon er stort. Fra toppen ser du ut over Hardangervidda, Norges største nasjonalpark, med en villreinstamme på ca. 10.000 dyr. På motsatt side har man utsikt over Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde, som er Telemarks andre største verneområde, med en egen villreinstamme. Guiden var finansiert av Norsk villreinsenter Sør, men opplæring og gjennomføring skjedde i samarbeid med sekretær for Brattefjell-Vindeggen sitt verneområdestyre, SNO, ved naturveileder ved Norsk villreinsenter Sør, VisitRjukan og Gaustabanen AS. Det var et svært positivt samarbeid, som vil videreføres sommeren 2017. Da vil imidlertid guidingen konsentreres på toppen.

Høsten 2016 tok Norsk villreinsenter Sør imot det andre kullet ved landslinja i natur- og miljøfag ved Rjukan Videregående skole, og både første og andre klasse har hatt undervisning på Skinnarbu. Satsingen er et samarbeid mellom Norsk villreinsenter Sør, Høgskolen i Telemark, Rjukan Videregående skole og Hardangerviddasenteret AS. Norsk villreinsenter Sør har ansvaret for ti undervisningsdager med temaene villrein og høyfjellsøkologi. Telemark fylkeskommune gir økonomiske bidrag til gjennomføringen av denne undervisningen.



Elever ved landslinja får opplæring i slakting av rein. Foto: Brita H. Lohne

Gjennom 2016 har Norsk villreinsenter Sør jobbet videre med formidling gjennom ulike digitale formidlingsverktøy. Et spesielt spennende verktøy i så måte er såkalte Storymaps, på norsk kalt kartfortellinger. Med slike verktøy kan man formidle ulike typer kunnskap i digitale kartløsninger, kombinert med bruk av ulike media (bilder, video, lyd m.m.). I 2015 påbegynte Norsk villreinsenter Sør og Villreintrådet i Norge et samarbeidsprosjekt om en litteraturløstjeneste med tema villrein og kraftutbygginger. I 2016 ble resultatene formidlet og lagret gjennom en Storymap, som ble presentert på Villreintrådets fagdager 2016. Parallelt har det i 2016 vært jobbet med to andre slike kartfortellinger; en om fragmentering og reinsens arealbruk på Hardangervidda (forventet slutført i starten av 2017) og en om fokusområder i villrein-Norge. Sistnevnte vil nok bli presentert i flere steg. Første del vil antakelig være på plass i løpet av første halvdel av 2017.

Årboka «Villreinen» er en årlig utgivelse med populærvitenskapelige artikler om villrein og villreinområdene, og således en viktig formidlingskanal. Norsk villreinsenter er representert i redaksjonsrådet for årboka, og bidrar årlig med flere artikler.

Naturveiledningen ved Skinnarbu «går sin gang», på tross av at det fortsatt kun er en naturveileder lokalisert på senteret. Det kom nye og spennende utfordringer både fra høyskole- og universitetssektoren, samt fra danske naturveiledere gjennom det skandinaviske samarbeidet. Lærere fra NMBU utfordret naturveilederen til å være med å videreutvikle ulike undervisningsopplegg i tett samarbeid med elevene selv. Dette var de fornøyd med, og det viser også at filosofien som naturveilederne har utviklet åpner for mange tilnæringer også for de mer «tradisjonelle» læringsinstitusjonene.

Hovedoppleggene er fortsatt knyttet til villrein og høyfjellsøkologi, men de samiske oppleggene har økt fokus og etterspørsel. Årsaken til det siste er nok nasjonalt fokus på dette gjennom hele skoleløpet og dermed mange henvendelser fra lærere på ulike trinn. Vassfardagen ble gjennomført i tradisjonens tro sammen med andre SNO 'ere. Været var ikke det beste. Det var øs, pøs regnvær. Vi råder over mye, men ikke alt.

www.villrein.no/Facebook

Norsk villreinsenters nettside (www.villrein.no) er utviklet og driftet i et samarbeid med Villreinrådet i Norge. Nettsiden ble lansert første gang i 2009 og relansert i ny form i 2014. I 2016 har nettsiden per måned hatt gjennomsnittlig 6255 besøkende og 13968 sidevisninger. Sammenliknet med 2015 er dette en økning i antall besøk med hele 66 %. Vår tekniske leverandør Gasta AS beskriver dette som meget gode tall i «vår bransje».

En av målsetningene for 2016 var å opprettholde antallet publiserte nyhetssaker. Nettsiden ble oppdatert med 90 nyhetssaker i løpet av driftsåret, mot 86 for 2015.

Når det gjelder bruk av sosiale medier, er Norsk villreinsenter også på Facebook. Utviklingen her har vært positiv og antall som «liker» har økt jevnt. I skrivende stund er det 1898 personer som «liker» oss, en økning på 23 % siden 2015. Vår målsetning var å opprettholde økningen fra 2014 til 2015, og det klarte vi.

Norsk villreinsenter forsøker generelt å være synlige ved å holde en aktiv medieprofil. Gjennom årets gang har vi relativt god dekning i lokale og regionale medier, og tidvis også i nasjonale medier.

Senhøstes 2016 ble det opprettet en egen Facebook-side for «Besøkssenter villrein» (@besokssentervillrein). Siden skal fylles med innhold og markedsføres i forkant av barmarksesongen 2017. Formålet er å ha en markedsføringskanal for «Besøkssenter villrein» og attraksjonene på Hjerkin. Norsk villreinsenter Nord har i 2016 deltatt på kurs i «Digitalt reiseliv» for å lære mer om formidling og markedsføring på sosiale medier.

Dokumentasjon og rådgivning

Det å ha bred kontaktflate mot ulike forvaltningsorgan knyttet til villreinareal er en viktig løpende oppgave for Norsk villreinsenter. Som tidligere år har begge driftsenhetene deltatt på flere møter med innlegg om villreinrelaterte tema.

Norsk villreinsenter Nord har i likhet med foregående år framstilt kart over villreinen sin arealbruk i noen villreinområder og delbestander i blant annet Rondane, Snøhetta og Reinheimen-Breheimen. I tillegg kommer noen oppdrag der blant annet eldre fangstminner er visualisert.

Flere villreinområder inngår som fokusområder i NINA-prosjektet «Renewable Reindeer» under Energi-X-programmet. Målet er å utarbeide verktøy/modeller for datasimuleringer av hvordan ulike inngrep og tiltak vil kunne virke inn på villreins arealbruk. Norsk villreinsenter har deltatt i prosjektgruppa og vil være tungt involvert på formidlingsdelen, samt i arbeidet med fokusområdene. Formidlingsdelen innebærer bl.a. publisering på www.villrein.no (nyhetssaker, faktastoff og Storymap), samt opplæring (kurs, seminarer o.l.).

I 2016 ble kartgrunnlaget for Snøhettaområdet gjennomgått i detalj i felleskap med lokale fjelloppsyn, og senere digitalisert. Arbeidet med gjennomgang og digitalisering av tellende areal i Knutshø villreinområde ble fullført våren 2016, og er godkjent av Villreinnemnda for Snøhetta og Knutshø.

Databasen for Sett-Rein ble lansert sommeren 2015. Norsk villreinsenter sin rolle har vært å samle inn og tilrettelegge observasjonsdata til kartløsningen. I 2016 besto arbeidet i å klargjøre gjenværende data.

I forbindelse med verneplanprosessen for det tidligere Hjerkinnskytefelt har Norsk villreinsenter Nord også i 2016 bistått Fylkesmannen i Oppland med villreinfaglige innspill. Det å ha bred kontaktflate mot villreinnemnder og -utvalg, verneområdestyrer, fylkesmannen, fylkeskommuner og kommuner med villreinareal er en viktig løpende oppgave for Norsk villreinsenter.

Norsk villreinsenter får jevnlig henvendelser om villreinfaglig rådgivning i konkrete saker. Disse kommer både fra offentlige forvaltningsmyndigheter på lokalt og regionalt nivå, og fra ulike konsultantselskaper med utredningsoppgaver. Selv om vi utfører dette på forespørsel, er vi ikke et høringsorgan og avgir ikke høringsuttalelser i tradisjonell forstand. Målsettingen er at vi legger til rette for at den nyeste og mest oppdaterte kunnskapen blir benyttet.

Norsk villreinsenter Sør startet opp kartleggingsprosjekter for to av våre mindre villreinområder (Brattefjell-Vindeggen og Norefjell-Reinsjøfjell) våren 2015 med planlagt avslutning våren 2016. Oppdragsgiver og finansiell kilde var Miljødirektoratet. Det ble oppnevnt villreinfaglige prosjektgrupper for begge prosjektene med deltakere fra oppsyn, verneområdestyre, villreinutvalg og forskningsmiljøer. Målsetningen var å utarbeide sesongkart for reinens arealbruk, i samarbeid med ovennevnte fagfolk og lokale kjentfolk. Våren 2016 ble prosjektet i Norefjell-Reinsjøfjell avsluttet og levert oppdragsgiver. For Brattefjell-Vindeggens del ble det besluttet å søke utsettelse av prosjektet til våren 2017.

Kartproduksjon fortsetter å være en viktig oppgave for Norsk villreinsenter. Også i 2016 har det vært ytt karttjenester av ulikt slag, bl. a. for et stort bokprosjekt om norsk villrein («Villreinen – fjellets nomade» utgitt gjennom Friluftsførelaget i 2016) og verneområdestyrets revisjon av forvaltningsplan for Brattefjell-Vindeggen landskapsvernområde.

I samarbeid med Villreintrådet startet Norsk villreinsenter Sør i 2015 opp et innsamlingsarbeid i alle villreinområder i Sør-Norge, med mål om etablering av en litteraturliste samt en karttjeneste, med tema villrein og kraftutbygginger. Dette innsamlingsarbeidet ble avsluttet og databasen var operativ i løpet av første halvår 2016, i form av en Storymap. Her er all litteratur lett tilgjengelig for brukerne i de ulike områdene. Vi har fått tilbakemeldinger fra mange aktører, og særlig små interesseorganisasjoner bruker databasen aktivt i høringsuttalelser.

Norsk villreinsenter Sør har deltatt i blant annet workshoper og arbeidsmøter i forbindelse med KVVU for Rv7, og har også vært inne i Stortinget for å presentere kunnskapsgrunnlaget rundt villrein og Rv7 for politikere i transport- og kommunikasjonskomiteen.

Oppfølgingen av de regionale planene for villreinfjella er viktig, og Norsk villreinsenter har deltatt med innlegg på de årlige samlinger for de regionale planene for Setesdal, Hardangervidda og Nordfjella.



Høyalpint fjellandskap i Nordfjella villreinområde. Foto: Anders Mossing

Møteplass og knutepunkt

I juni 2016 ble Villreinsrådet i Norge sine årlige fagdager lagt til Norsk villreinsenter Sør/Skinnarbu Nasjonalparkhotell. Det vellykkede arrangementet samlet vel 90 personer og var det tredje i rekken for en nystartet tradisjon.

Norsk villreinsenter har hatt en tydelig rolle i forbindelse med oppstart, opplæring og oppfølging av nye villreinnemnder i regi av Miljødirektoratet. Vi deltok med innlegg på de to regionale oppstartsamlingene for alle nemndsmedlemmer på Dombås og Rauland i februar. I månedsskiftet mai/juni samlet vi alle nemndssekretærene og de ansvarlige fylkesmenn til oppstartsseminar ved Norsk villreinsenter Sør på Skinnarbu. Gjennom et fyldig lunsj til lunsj-opplegg fikk deltakerne innføring i en rekke sentrale temaer knyttet til deres arbeidsoppgaver. Slike samlinger er viktig for kunnskapsheving, samkjøring, samarbeid og utveksling på tvers av områdene.

Påvisning av skrantesjuka i Nordfjella våren 2016 medførte stor nasjonal og internasjonal oppmerksomhet. For å møte noe av informasjonsbehovet arrangerte Norsk villreinsenter Nord en fagdag om villreinsykdommer med fokus på skrantesjuka i juni samme år. Kjell Handeland fra Veterinærinstituttet og Ingeborg Stavne fra Mattilsynet sto for den faglige formidlingen.



Kjell Handeland fra Veterinærinstituttet holdt foredrag på fagdag om villreinsykdommer. Foto: Ingrid Nerhoel

Den positive utviklingen ved Norsk villreinsenter som møteplass og knutepunkt har fortsatt i 2015. Begge har stabile leietakere, med 10 personer som har fast kontorsted ved begge driftsenhetene. De viktigste aspektene ved dette er at både Hjerkin og Skinnarbu utvikler seg til stadig større og tyngre kompetansesentra, at de fungerer stadig hyppigere og viktigere som arenaer for møter og meningsutveksling, og at sentrene er attraktive samarbeidspartnere og har fasiliteter som andre brukergrupper etterspør. I tillegg gjør de nyutviklede attraksjonene det enda mer attraktivt å legge møter og konferanser til de to sentrene. Norsk villreinsenter Nord tilbyr seng, kontor, kjøkken / spiserom og nødvendig lagerrom til forskere og studenter fra ulike norske forskningsmiljøer. Feltstasjonen hadde ca. 290 gjestedøgn i 2016, og gir viktige bidrag til senteret faglig, sosialt og økonomisk. Kjøkkenet ble renovert i 2016. Ny romløsning og nytt inventar har bidratt til et praktisk og funksjonelt kjøkken, med bedre kapasitet, spesielt med tanke på feltsesongen. Også møteromsavdelingen ved Norsk villreinsenter Nord ble i 2016 restaurert. Arbeidet omfattet etterisolering, nye gulv og himling, malte overflater, ny ventilasjon og nye møbler. Det er to møterom med plass til henholdsvis 15 og 25 personer, og begge rommene har moderne utstyr for lyd og bilder.

Sekretariat for FoU-prosjekter

Begge driftsenhetene ved Norsk villreinsenter har siden 2009 hatt sekretariatet for ulike forskningsprosjekter på villrein. Rollen som sekretariat i slike FoU-prosjekter gir Norsk villreinsenter en sentral plassering i forhold til ny forskning. Vi får tilgang til viktige resultater tidlig og en grundig forståelse for temaene. Videre er dette med på å styrke Norsk villreinsenter sin rolle som bindeledd mellom forskning, forvaltning og andre brukerinteresser.

I 2016 har Norsk villreinsenter Nord vært involvert i og hatt sekretariatsfunksjon for forskningsprosjekter i de tre villreinområdene: Forollhogna, Snøhetta og Rondane. Alle prosjektene har informasjonssider på nettsida www.villrein.no under fanen «forskning».

Forollhogna - «Menneskelig aktivitet og villrein i Forollhogna»

I 2016 hadde prosjektet sitt 3. og siste år med datainnsamling. Det har blitt avholdt to styringsgruppemøter i løpet av året, og styringsgruppeleder orienterte om status på prosjektet på Forollhogna-konferansen 2016. Det har vært utfordrende å skaffe tilstrekkelig finansiering, men det ser ut til at prosjektet kan avsluttes på en tilfredsstillende måte. Sluttrapporten skal presenteres på Forollhogna-konferansen i mars 2017.

Snøhetta – «Overvåkning av Snøhettaområdet 2014-2017: Villrein, ferdsel og forvaltning»

Det har pågått forskning på villrein, ferdsel og forvaltning i Snøhetta villreinområde siden 2009. I 2013 ble det første forskningsprosjektet avsluttet med sluttrapporten «Horisont Snøhetta». I perioden 2014-2017 har det pågått videre forskning, der ett av målene er å få mer kunnskap om effekten av åpningen av turisthytta Snøheim og se på effekter av bussregimet langs Snøheimvegen.

Det har blitt avholdt to styringsgruppemøter i løpet av året. Prosjektet skal levere en rapport med anbefalinger om framtidig eksistens og eventuelt forvaltningsregime for Snøheimvegen til Miljødirektoratet i løpet av januar 2017. Dette vil danne det faglige grunnlaget for Stortingets beslutning om Snøheimvegen i 2017. Sluttrapportering av hele prosjektet blir ved utgangen av 2017.

Rondane – «Følgeprosjekt i Rondane villreinområde; Villrein, ferdsel og forvaltning»

Følgeprosjektet skulle etter planen igangsettes våren 2016. Arbeidsgruppa for prosjektet hadde tre møter i 2015, men kun e-postkorrespondanse i 2016. Finansieringssøknader ble sendt ut til en rekke aktører i januar 2016, men behandlingstiden var lang. Manglende finansiering, sammen med andre faktorer, gjorde at det ikke ble GPS-merket villrein vinteren 2016 slik planen var. En rekke ferdseltellere ble satt ut i samarbeid med SNO. Utover høsten kom flere positive svar på finansieringssøknadene samt spørsmål om deltagelse i styringsgruppe. Etablering av styringsgruppe ventes gjennomført vårvinteren 2017.

Knutshø – «Vegen videre»

I perioden 2010-2015 ble det gjennomført et FoU-prosjekt i Knutshø som så på villreinens arealbruk og menneskelig ferdsel. Sluttrapport ble publisert senhøstes 2015. Fra flere hold uttrykkes bekymring for redusert kalvetilvekst og lave kalvevekter i Knutshø. I 2016 holdt Villreinutvalget et oppstartsmøte for «Vegen videre», som Norsk villreinsenter deltok på. Det ble bestemt å gjennomføre drektighetstelling og undersøke parasittbelastningen i området.

GPS-prosjektene i «Langfjella»

Norsk villreinsenter Sør har hatt sekretariatsfunksjon for prosjektene på Hardangervidda og i Nordfjella, samt i Setesdalsheiene. Prosjektet i Setesdalsheiene ble avsluttet ved årsskiftet 2010/2011. De problemstillinger og fokusområder som ble avdekket i dette prosjektet, ønsket både den lokale og regionale forvaltningen og brukerinteressene for øvrig svar på. Ansvarlig fylkesmann for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiene (Fylkesmannen i Vest-Agder) tok derfor initiativet til et nytt prosjekt, som ble konstituert i 2013. Norsk villreinsenter overtok sekretariatet også for dette prosjektet etter konstitueringen. Prosjektet i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiene har en særlig interessant organisering, med egne arbeidsgrupper for hvert av delmålene i prosjektet. Dette gir sterk brukermedvirkning både i utformingen av prosjektet og i kunnskapsinnhenting, noe som gir kunnskapen sterk legitimitet og bred formidling. Dette prosjektet er også pilotområde for brukermedvirkning i det overbyggende forskningsprosjektet «Renewable Reindeer». I dette arbeidet brukes de involverte i merkeprosjektet som lokalkjente ressurspersoner som bidrar til å kartfeste detaljert informasjon om brukerinteressene i fjellet. I 2016 er det blitt arrangert to workshops for dette prosjektet, samt et styringsgruppemøte.

Prosjektet på Hardangervidda og i Nordfjella var i 2014 inne i sitt siste år, med rapportering i fokus. I denne rapporteringen har overvåkingsregimet knyttet til villrein og Rv7 fått en egen evaluering. Denne rapporten ble publisert i 2015. Norsk villreinsenter har deltatt i drøftinger om oppstart av nytt merkeprosjekt, og arrangert oppstartsmøte for et nytt merkeprosjekt for Hardangervidda og Nordfjella. I 2016 ble dette nye prosjektet konstituert med en overbyggende referansegruppe og fem arbeidsgrupper for hvert sitt delprosjekt; Overåkningen av Rv7, Kraft og Anlegg i Nordfjella, ferdskartlegging på Hardangervidda, Fokusområder og Regionale planer i begge områder, og oppfølging av merke dyr i felt og CWD. Dette prosjektet er en videreføring av en viktig møtearena for både bestandsog arealforvaltningen i villrein-fjellet og har med den nye organiseringen en enda bredere forankring enn tidligere.

Personale og organisasjon

I 2016 har vi jobbet videre med en ny kommunikasjons- og arkiveringsplattform vi innførte i 2015. Dette gir bl.a. muligheter for felles skylagring og arkivering, deling av dokumenter og kalendere og videokommunikasjon. Ved utgangen av 2016 gjenstår noe arbeid, men vi er veldig nært et godt og fremtidsrettet produkt.

Stiftelsen Norsk villreinsenter har i 2016 hatt fem faste medarbeidere og én på tidsavgrenset kontrakt. Daglig ledelse er delt mellom Jo Skorem på Norsk villreinsenter Nord og Marianne Singsaas på Norsk villreinsenter Sør. Fagkonsulenter er Anders Mossing, Ingrid Nerhoel og Lena Romtveit. Norsk villreinsenter har dermed tilnærmet lik kjønnsrepresentasjon, og bemanningen i Stiftelsen Norsk villreinsenter har vært stabil gjennom året. Fra oppstarten i 2007 har to naturveiledere, ansatt i SNO, vært tilknyttet hvert senter. Da den ene naturveilederen sa opp sin jobb ved Norsk villreinsenter Sør i 2014, ble stillingen dessverre ikke opprettholdt.

Samhandling og teambygging i organisasjonen, samt i de større fagmiljøene, har vært prioritert ved begge sentra. Ved Norsk villreinsenter Sør arrangeres det felles julebord og sommeravslutning for alle ansatte på Skinnarbu, samt flere felles fagdager i løpet av året. Ved Norsk villreinsenter Nord inviterer man til felles julelunsj for hele huset og «grønt» miljø i Oppdal, Dovre og Follidal.

Helse, miljø og sikkerhet

Stiftelsen regnes ikke å ha negativ innvirkning på det ytre miljø. Arbeidsmiljøet er godt, og det har ikke vært skader, ulykker eller høyt sykefravær i virksomheten. Ingen av enhetene har hatt sykefravær utover egenmeldingsdagene. HMS-planen for Stiftelsen Norsk villreinsenter ble utarbeidet i 2009 og er fulgt opp i 2016. Ved begge enheter har ombygging av kontorer bedret kontorforholdene og skapt økt trivsel i et stadig voksende fagmiljø.

Økonomi

Stiftelsen hadde i 2016 et overskudd på kr 257.119,- som er overført til fri egenkapital. Egenkapitalen ved utgangen av året var på kr 11.286.352,-. Stiftelsen har ikke langsiktig gjeld. Økonomien vurderes som god, og forutsetninger for fortsatt drift anses å være tilstede. Driftsinntektene utgjorde til sammen kr 8.347.154,-. Den største posten var på kr 6.792.000,- i årlig driftstilskudd fra Miljødirektoratet. I 2016 har verdien av aktiverte eiendeler økt med kr 956.693,-.

Perspektivene framover

Etter styrets oppfatning har 2016 vært et godt år for Norsk villreinsenter. Staben består av dyktige og høyt motiverte medarbeidere. Man drar stor nytte av det felles større fagmiljøet som er etablert på begge steder. Naturveiledning/formidling, kurs/foredrag, kontaktskapende virksomhet og arbeid med dokumentasjon i villrein-områdene har tatt et godt steg videre.

Kontaktinformasjon:

Norsk Villreinsenter Nord: NO-2661 Hjerkins | Telefon: +47 95 05 47 55 | E-post: post.nord@villrein.no

Norsk Villreinsenter Sør: NO-3660 Rjukan | Telefon: +47 95 89 63 60 | E-post: post.sor@villrein.no

Stiftelsen Norsk Villreinsenter: NO-2661 Hjerkins | Telefon: +47 48 10 10 48

Org.nr: NO 990 697 809 MVA

